

SXEDIO.F17

16.6.1943: ΤΟ ΑΚΕΛ ΚΑΛΕΙ ΤΑ ΜΕΛΗ ΤΟΥ ΝΑ ΚΑΤΑΤΑΓΟΥΝ ΜΑΖΙΚΑ ΣΤΟ ΣΤΡΑΤΟ ΚΑΙ ΝΑ ΠΟΛΕΜΗΣΟΥΝ ΤΟΝ ΦΑΣΙΣΜΟ ΚΑΙ ΤΟΝ ΝΑΖΙΣΜΟ

Η Κεντρική Επιτροπή του ΑΚΕΛ αποφάσισε στις **16** Ιουνίου **1943** να καλέσει τα μέλη του Κεμματος να καταταχθούν μαζικά στο στρατό και να πολεμήσουν εναντίον του φασισμού.

Η απόφαση λήφθηκε ομόφωνα και από τα **17** μέλη της Κεντρικής Επιτροπής, η οποία όμως υποχρέωσε έξι από αυτά να παραμείνουν στην Κύπρο για να υπηρετούν το Κόμμα.

Μεταξύ αυτών περιλαμβανόταν και ο Γενικός Γραμματέας του Κόμματος Πλουτής Σέρβας. Οι άλλοι ήταν μεταξύ άλλων τα γνωστά στελέχη των συντεχνιών Ανδρέας Ζιαρτίδης και Μιλτιάδης Χριστοδούλου.

Κλήθηκαν και κατετάγησαν στο στρατό οι Κώστας Παρτασίδης, Ανδρέας Φάντης, Μάρκος Μαρκουλλής, Μίνως Περδίος, Γεώργιος Λέρνης, Χρίστος Σαββίδης, Πρόδρομος Παπαβασιλείου, Γεώργιος Λεβέντης, Κώστας Σιακαλλής, Βάσος Βασιλείου και Χρ. Κατσιαούνης. (Ο Κώστας Σιακαλλής ήταν νεότερο μέλος της Κεντρικής Επιτροπής, το οποίο δεν είχε εκλεγεί στο Δεύτερο Συνέδριο του Κόμματος το Γεννάρη του **1943** αλλά αργότερα).

Αναφερόταν στην απόφαση της Κεντρικής Επιτροπής του ΑΚΕΛ:

" Σήμερα συνήλθεν εις έκτακτον συνεδρίασιν η Κεντρική Επιτροπή του ΑΚΕΛ με κύριον θέμα: Την ενεργότεραν συμμετοχήν του Κόμματος εις την πολεμικήν προσπάθειαν.

Η Κ.Ε. κατέληξεν ομοφώνως εις τας ακόλουθως αποφάσεις:

1. Να γίνη έκκλησις προς όλα τα μέλη του Κόμματος δι' εθελοντικήν κατάταξιν εις τας ενόπλους δυνάμεις προς ενίσχυσιν του αγώνος δι'απελευθέρωσιν της Ελλάδος από την χιτλερικήν

τυρρανίαν, απελευθέρωσιν των υποδούλων χωρών και εξασφάλισιν του εθνικού, πολιτικού και κοινωνικού μέλλοντος της Νήσου.

2. Το ζήτημα να τεθή εις τας κομματικές ομάδας, εις τας συνελεύσεις των κομμαστικών τομέων εις τας επαρχιακάς συνδιασκέψεις και τέλος εις την παγκύπριον συνδιάσκεψιν, η οποία θα συγκληθή εις Λεμεσόν την 27ην Ιουνίου 1943, όπου και θα εγκριθή ο πλήρης κατάλογος των εθελοντών του "Ανωρθωτικού Κόμματος του Εργαζομένου Λαού".

Όλα ανεξαιρέτως τα μέλη της Κ.Ε.-17 τον αριθμόν-προσεφέρθησαν και επέμενον όπως επιτραπή εις αυτά να καταλάβουν την θέσιν των εις τας τιμητικές γραμμάς των ενόπλων συμμαχικών δυνάμεων.

Κατόπιν προσεκτικής εξετάσεως εκάστης κεχωρισμένης προτάσεως, απεφασίσθη όπως

α) ωρισμένα μέλη της Κ.Ε. υποχρεωθούν να παραμείνουν εις τας θέσεις των προς συνέχισιν της κομματικής εργασίας, και

β) να επιτραπή εις τα ακόλουθα μέλη της Κ.Ε. να εγγραφούν εις το Κυπριακόν Σύνταγμα:

1. Κώστας Παρτασίδης, βοηθός Γεν. Γραμματέυς της Κ.Ε. μέλος του Δημοτικού Συμβουλίου Λεμεσού και μέλος της Γραμματείας της ΠΣΕ.

2. Ανδρέας Φάντης, Γεν. Γραμματέυς της ΠΣΕ και μέλος της Γραμματείας της Κ.Ε. ΑΚΕΛ.

3. Μάρκος Μαρκουλλής, ιατρός, μέλος της Γραμματείας της Κ.Ε. ΑΚΕΛ και Γραμματέυς της Ε.Ε. Λεμεσού.

4. Μίνως Περδίας, μέλος της Γραμματείας της Κ.Ε. ΑΚΕΛ.

5. Χρίστος Σαββίδης, Σημιοτικός Σύμβουλος Αμμοχώστου και Γραμματέυς Ενώσεως Μικροκαταστηματαρχών Αμμοχώστου.

7. Πρόδρομος Παπαβασιλείου, Δημοτικός Σύμβουλος Αμμοχώστου, μέλος Γραμματείας της ΠΣΕ και Γραμματέυς των Συντεχνιών Αμμοχώστου.

8. Γεώργιος Λεβέντης, Οργανωτικός Γραμματέυς

της Ε.Ε. ΑΚΕΛ Λάρνακος.

9. Κώστας Σιακαλλής, δικηγόρος, Γραμματεύς Ε.Ε. ΑΚΕΛ Λάρνακος.

10. Βάσος Βασιλείου, ιατρός, καθοδηγητικό στέλεχος Επαρχίας Πάφου.

11. Χρ. Κατσιαούνης, μέλος της Γραμματείας της Ε.Ε. ΑΚΕΛ Αμμοχώστου και μέλος της Παγκύπριας Επιτροπείας των Μικροκαταστηματαρχών.

Την απόφαση της Κεντρικής Επιτροπής επεξήγησε την επομένη ο Πρόδρομος Παπαβασιλείου σε συνέντευξη του στον ανταποκριτή της εφημερίδας "Σάϋπρους Ποστ" (Ανεξάρτητος 19.6.23):

ΕΡΩΤΗΣΗ: Πέρσι στο ζήτημα της υποχρεωτικής στρατολογίας το ΑΚΕΛ έθεσε ορισμένες προϋποθέσεις ενώπιον της Κυβέρνησης. Σήμερα μήπως πραγματοποιήθηκαν οι προϋποθέσεις εκείνες για να πάρει τη γνωστή απόφαση η Κ.Ε. του ΑΚΕΛ;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ: Πρέπει να ξεχωρήσουμε την υποχρεωτική στρατολογία, η οποία επηρεάζει ολόκληρο τον Κυπριακό λαό από την εθελοντική κατάταξη. Εφόσον πρόκειται για εθελοντική υπηρεσία ζήτημα προϋποθέσεων δεν υφίσταται.

ΕΡΩΤΗΣΗ: Θα ακολουθηθούν τα μέλη της Κ.Ε. από μεγάλο αριθμό εθελοντών;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ: Ο εθνουσιασμός με τον οποίο οτα μέλη μας υποδέχθηκαν την απόφαση της Κ.Ε. αποτελεί σαφή εγγύηση ευρύτατης συμμετοχής.

ΕΡΩΤΗΣΗ: Ποια η στάση των συντεχνιών;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ: Οι συντεχνίες είναι το προπύργιο του Ανορθωτικού Κόμματος. Τρία μέλη της Γραμματείας της Παγκυπρίου Συντεχνιακής Επιτροπής και μέλη της Κεντρικής Επιτροπής ΑΚΕΛ βρίσκονται ήδη στον πρώτο κατάλογο των εθελοντών.

ΕΡΩΤΗΣΗ: Ως Δημοτικοί σύμβουλοι και Γραμματείς των συντεχνιών δεν είναι περισσότερο αναγκαίες οι υπηρεσίες σας εδώ;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ: Όταν με θυσίαν αίματος βοηθείται η απελευθέρωση της πατρίδας μας Ελλάδας και των άλλων υποδούλων χωρών και εξυπηρετείται το Εθνικό,

Πολιτικό και Κοινωνικό μέλλον του τόπου μας, αυτό αποτελεί την πλέον επείγουσαν και αναγκαία υπηρεσία.

Όπως ανέμενε το ΑΚΕΛ η απόφαση της Κεντρικής του Επιτροπής βρήκε πραγματικά μεγάλη ανταπόκριση. Από παντού τα μηνύματα που έφθαναν μιλούσαν για προθυμία των μελών για μαζική κατάταξη στον Κυπριακό στρατό.

Στις 20 Ιουνίου ο "Ανεξάρτητος" έγραφε ότι από τη δημοσίευση της απόφασης του ΑΚΕΛ "οι εργάται διακατέχονται υπό ενθουσιασμού και δηλούν την πρόθεσιν των να καταταχθούν εις τας ενόπλους συμμαχικάς δυνάμεις διά να πολεμίσουν κατά του φασισμού και διά την απελευθέρωσιν της Ελλάδος και άλλων υποδουλωθέντων Λαών":

"Από της π. Πέμπτης, ότε εδημοσιεύθη η έκκλησις της Κ. Ε. του ΑΚΕΛ περί μεγαλυτέρας συμβολής εις την πολεμικήν προσπάθειαν, οι εργάται διακατέχονται υπό ενθουσιασμού και δηλούν την πρόθεσιν των, να καταταχθούν εις τας ενόπλους συμμαχικάς δυνάμεις διά να πολεμήσουν κατά του φασισμού και διά την απελευθέρωσιν της Ελλάδος και των άλλων υποδουλωθέντων Λαών. Εις Άγιον Δομέτιον περί τους 40 νέοι εργάται, αμέσως μετά την γνωστοποίησιν της αποφάσεως της Κ. Ε. του ΑΚΕΛ εξέφρασαν την επιθυμίαν των να καταταχθούν εις τον στρατόν. Ενα σύνθημα επικρατεί μεταξύ των εργατών και εργαζομένων. "Εμπρός, όλα τα παιδιά μαζί".

Έγραφε επίσης ότι η Επαρχιακή Επιτροπή ενέκρινε "με ανυπόκριτον χαράν την απόφασιν της Κ.Ε. περί ενεργοτέρας συμμετοχής των μελών εις τας ενόπλους δυνάμεις διά τον αγώνα ο οποίος διεξάγεται δι'ότι πολυτιμώτερον έχει και πρέπει να έχει η πολιτισμένη και φιλελευθέρα ανθρωπότης, το τέρμα του οποίου θα εύρη και πάλιν την Γαλανόλευκον κυματίζουσαν επί του Παρθενώνος".

Η Επιτροπή Λευκωσίας εξουσιοδότησε μάλιστα τα στελέχη της Σταύρο Παντζαρή, έμπορο, επίλεκτο μέλος του Κεντρικού Αγροτικού Γραφείου και Ταμιά

της Ε. Ε. Λευκωσίας, Πάυλο Γεωργίου, μέλος της Γραμματείας της Ε.Ε. και Οργανωτικό Γραμματέα του ΑΚΕΛ και Ευστάθιο Ξιναρή, Γραμματέα της Επαρχιακής Ένωσης Συντεχνιών Λευκωσίας, μέλος της Κεντρικής Επιτροπής του ΑΚΕΛ, να καταταγούν πέραν του Ανδρέα Φάντη και του Γ. Λέρνη μελών της Κεντρικής Επιτροπής, να καταταγούν στο στρατό

Επίσης η Επαρχιακή Επιτροπή Λευκωσίας σε έκκληση της "προς τα 1000 μέλη της επαρχίας και τις χιλιάδες του Εργαζομένου Λαού" τόνιζε:

"Φίλοι συνεργάτες,

συναγωνιστές, πρωτοπόροι, οι στεναγμοί και οι οιμωγές του πόνου των σκλαβωμένων αδελφών μας τα θούρια των δημοκρατικών στρατιών και των ελευθέρων ανταρτών, η φωνή της Λευτεριάς και της δικαιοσύνης μας καλούν τώρα πιο έντονα πιο επιτακτικά από πριν.

Η φωνή της ακατάβλητης Ελλάδος μας καλεί "αν υπάρχει Έλληνα καθυστερημένος καλείται να πάρη τη θέση του στις τιμημένες στρατιές της Ελευθερίας.

Η ώρα ήλθεν. Επέστη η στιγμή για την υπέρτατη θυσία του αίματος. Ο κάθε πρωτοπόρος, ο κάθε αγωνιστής για τα ιδανικά του πολιτισμού, δεν θα διστάσει ούτε στιγμή να προσθέσει το αίμα του στο αιμάτινο ποτάμι που ανοίγει ηρωϊκά το δρόμο προς την Λευτεριά.

Πρωτοπόρα παιδιά του Εργαζομένου Λαού, η φωνή των αδελφών μας μας καλεί από την Αφρική από τα βουνά της Ελλάδος, από τα νησιά και τους κάμπους και πρέπει να απαντήσωμεν "παρών".

Περιφρονίστε τις υστερικές κραυγές των νάνων του πατριωτισμού και των δούλων της χλιδής και της καλοπέρασης. Μυκτηρίστε τους ψευδοπατριώτες της πολουθρόνας που τολμούν να σας ειρωνευτούν όταν ΕΣΕΙΣ προσφέρετε τον εαυτό σας θυσία στο βωμό του ΙΔΑΝΙΚΟΥ. Η ώρα ήλθε. Ας κάμωμεν το καθήκον μας".

Από την Αμμόχωστο τα μηνύματα ήταν το ίδιο θερμά σύμφωνα με ανταπόκριση της ίδιας εφημερίδας από την πόλη:

" Ο ενθουσιασμός, ο οποίος διακατέχει τις τάξεις του εργαζομένου λαού κατόπιν της αποφάσεως της Κ. Ε. του Ανορθωτικού Κόμματος, δι' εθελοντικήν κατάταξιν εις το Κυπριακόν Σύνταγμα, δεν περιγράφεται. Πλείσται ομάδες του ΑΚΕΛ συνεδρίασαν ψες και ομοφώνως ενέκριναν την απόφασιν της Κ. Ε. πολλά δε μέλη των ενεγγράφησαν ήδη εις τον κατάλογον της τιμής.

Χαρακτηριστική του ενθουσιασμού που ανήγγελλε η εφημερίδα ήταν η ακόλουθη επιστολή που απέστειλε ο Παναγιώτης Αβραάμ, ιδιωτικός υπάλληλος και μέλος του ΑΚΕΛ και της συντεχνίας Ιδιωτικών Υπαλλήλων στους προϊσταμένους του μεγαλέμπορου αδελφούς Γαλανού:

" Αγαπητοί Κύριοι,

Εχω την τιμήν να σας πληροφορήσω ότι απεφάσισα να καταταχθώ εις το Κυπριακόν Σύνταγμα διά να βοηθήσω και εγώ, εν τω μέτρω των δυνάμεων μου, την ενίσχυσιν του αγώνος προς απελευθέρωσιν της πατρίδος μας Ελλάδος και την εξασφάλισιν του Εθνικού, Πολιτικού και Κοινωνικού μέλλοντος της νήσου μας. Θα υποχρεωθώ επομένως, εάν θεωρήσετε την παρούσαν μου ως προειδοποίησιν και λάβετε υπ' όψιν ότι από της 1ης Ιουλίου 1943 θα πρέπει να εγκαταλείψω το γραφείον σας.

Λυπούμαι πράγματι διότι εγκαταλείπω περιβάλλον, το οποίον πολύ εκτιμώ και αγαπώ, ελπίζω δε να μη παρεξηγήσετε διά το μικρόν χρονικόν διάστημα το οποίον σας δίδω ως προειδοποίησιν.

Με την ελπίδα ότι κάποτε θα συναντηθώμεν υπό καλυτέρας συνθήκας και Πατρίδαν Ελευθέραν,

Διατελώ μετά πάσης τιμής,

Παναγιώτης Αβραάμ".

Αλλά και η Λεμεσός χώρος όπου δρούσε ο Πλουτής Σέρβας δεν έμεινε πίσω.

Όπως έγραφε οι "Ανεξάρτητος" αι κομματικά ομάδες συνεδριάζουν συνεχώς και τα μέλη εγγράφονται αθρόα διά στρατιωτικήν υπηρεσίαν".

Τα όσα ανακοινώνονταν και γράφονταν έδιναν

την εντύπωση ότι οι κατατασσόμενοι θα πήγαιναν σε πανηγύρι παρά στο πολεμικό μέτωπο.

Στις **23** Ιουνίου ο "Ανεξάρτητος" δημοσίευε την ακόλουθη ανακοίνωση της Ε.Ε. του ΑΚΕΛ Λευκωσίας για τις κινητοποιήσεις των ακελιστών:

"Όλα τα μέλη του ΑΚΕΛ με ενθουσιώδεις εκδηλώσεις θέτουν εαυτά εις την διάθεσιν του Κόμματος, ανταποκρινόμενα ασμένως εις τη έκκλησιν πρί μεγαλυτέρας συμβολής εις την πολεμικήν προσπάθειαν.

Ούτω η ομάδα Αθηαίνου επέτρεψεν εις **6** εκ των μελών της να κατασταχθούν εις τας ενόπλους δυνάμεις.

Η ομάδα καταστηματαρχών ραπτών Λευκωσίας, έδωσε **4** εκ των **8** μελών της, η ομάδα καταστηματαρχών κουρέων Λευκωσίας ετάχθη σύσσωμος εις την διάθεσιν του Κόμματος, κατόπιν όμως εξετάσεως εκάστης περιπτώσεως, χωριστά, απεφασίσθη όπως **3** μέλη καταταχθούν εις τον στρατόν.

Ο Γ. Μαννούρης, γραμματεύς της Ενώσεως καταστηματαρχών Λευκωσίας, παρά τας υποδείξεις της ομάδος του, όπως παραμείνη εις την θέσιν του μαχητού των μετόπισθεν, επέμενε και εζήτηει όπως του επιτραπή να καταταχθή εις τον στρατόν.

Η ομάδα εντούτοις επέμενεν εις την αρχικήν της άποψιν, οπότε ο Μαννούρης, διαμαρτυρόμενος ανελύθη εις λυγμούς.

Τα μέλη συγκινηθέντα ανελύθησαν και αυτά εις δάκρυα και η συνεδρίασις διεκόπη εν ατμοσφαίρα, άκρας συγκινήσεως και πατριωτικού ενθουσιασμού.

Η ομάδα Π. Λακατάμιας επέτρεψεν εις **6** εκ των μελών της να καταταχθούν.

Η συνέλευσις των ομάδων υποδηματεργατών Λευκωσίας απετέλεσεν υπεδειγμα πατριωτισμού. Και τα **54** μέλη ετέθησαν εις τη διάθεσιν του Κόμματος, προέβησαν δε εις την ακόλουθον δήλωσιν:

"Υπήρξαμεν, είμεθα και θα εξακολουθήσωμεν να είμεθα στρατιώτες του μεγάλου, φωτισμένου, λαμπρού

και δοξασμένου μας καθοδηγητού. Είμεθα έτοιμοι να προσφέρωμεν τας υπηρεσίας μας, όπου μας επιτρέψει το Κόμμα μας. Την θυσίαν αίματος που μας ζητεί το κόμμα μας, την προσφέρομεν εις τον βωμόν της ελευθερίας και της δικαιοσύνης.

Κατόπιν της δηλώσεως, εξητάσθη εκάστη περίπτωση χωριστά, εν τέλει δε επετράπη εις **30** εκ των μελών να καταταχθούν εις τον στρατόν. Περί το τέλος της συνελεύσεως, διεξήχθη συγκινητική συζήτησις επί των τιμητικών καθηκόντων των αγωνιστών του μετώπου και των μετόπισθεν. Ο Παύλος Γεωργίου λαβών τον λόγον είπε:

" Φίλοι μαχητές, ας φέρουμε στη μνήμη μας τις θυσίες των λαών, διά μέσου των αιώνων, στο βωμό της Λευτεριάς και της δικαιοσύνης. Εμείς, λαός πολιτισμένος, λαός με εθνικά παραδόσεις και εθνική συνείδηση, καλούμαστε να ποτίσουμε σήμερα με το αίμα μας το μεγάλο πανώριο δένδρο της Λευστεριάς. Σε μας φίλοι μου που πάμε για την απελευθέρωση της μεγάλης μας Πατρίδος, ας γίνουν σύμβολό μας οι ηρωικοί αγώνες του Εθνους μας, οι δοξασμένοι ήρωες του **21**. Ας έχουμε σύνθημα μας τα λόγια του μεγάλου Ρήγα "καλύτερα μιας ώρας ελεύθερη ζωή, παρά σαράντα χρόνια σκλαβιά και φυλακή".

Εσχωριστές σκηνές ξετυλίγονταν επίσης και στην ύπαιθρο.

Μια σκηνή περιέγραφε ο ανταποκριτής του "Ανεξάρτητου" στην Αμμόχωστο στις **24** Ιουνίου **1943**:

"Παρέστημεν σήμερα μάρτυρες μιας σκηνής συναντήσεως της μητρός μετά του υιού της εθελοντού, η οποία μας έφερε εις τον νουν την μητέρα της Σπάρτης. Η μητέρα ήλθεν από το χωριό. Ο γιος της, ένας από τους τιμημένους εργάτες της πόλεως, μέλος των συντεχνιών και του ΑΚΕΛ. Η μητέρα συγκινήθηκε, όπως και ο γιος της. Της εξηγήθη ο σκοπός. Εβγαλε το κατάμαυρο μαντήλι από την κεφαλή της, φάνηκαν τα κάτασπρα μαλιά της κι έδωσε την ευχή της στο γιο της και σ'όλα τα παιδιά να πολεμήσουν για τη λευτεριά

της πατρίδος μας και να στραφούν νικητές. Έτσι μίλησε η τιμημένη μητέρα του τιμημένου εθελοντού".

Στις **25** Ιουνίου σε επαρχιακή συνδιάσκεψη των μελών του ΑΚΕΛ στη Λευκωσία μίλησε ο Γραμματέας της Επαρχιακής Επιτροπής Μιλτιάδης Χριστοδούλου που ανέλυσε την απόφαση του Κόμματος.

Στη συνέχεια ο Γ. Λέρνης απάγγειλε τον όρκο των στρατιωτών του ΑΚΕΛ ενώ ο Α. Ζιαρτίδης κατά τον "Ανεξάρτητο" της **26ης** Ιουνίου απάγγειλε "τον όρκον των αγωνιστών των μετόπισθεν".

Μίλησαν ακόμα ο Γραμματέας των μικροκαταστηματαρχών Γ. Μαννούρης και ο Γραμματέας των Μορφωτικών Συλλόγων Λευκωσίας Πέτας, ενώ στη συνέχεια ο Γ. Λαδάς διάβασε τον κατάλογο των εθελοντών της Λευκωσίας που ανερχόταν σε **283**.

Από αυτούς **209** ήσαν μέλη του ΑΚΕΛ και **74** άλλα μέλη διαφόρων οργανώσεων που πρόσκειντο προς το κόμμα.

Η συνδιάσκεψη έκλεισε με το εμβατήριο των εθελοντών του ΑΚΕΛ που συνέταξε ο Τεύκρος Ανθίας και τον αγγλικό και ελληνικό Ύμνο.